

стари, езически, неславянски, уралочудски, хагански, фино-уралски, турански, тюркски българи, хагано-българи, торко-българи, аспарухови българи и пр.), но същевременно е и по-удобенът, защото не носи явно печата на извѣстна установена хипотеза.

Нашата задача ще биде, да проворимъ чрезъ езика въпроса за про-изхода на „първобитните“ българи, намъ се налага за това единъ неутраленъ терминъ. За избѣгване на недоразумѣния ще забѣлѣжимъ още тукъ, че се рѣшихме да употребяме вмѣсто неудобното за настъ имѣ тюрки просто *турци*, като ще разбираме подъ него цѣлото турско-татарско племе; турцитѣ *хатъ* *хесекъ* ще наричаме *османски* турци.

ОДИНДСЕДЦАТОТО АТО

Нашето изслѣдване съставя частъ отъ по-отдавна начертатѣ ни студии върху чуждѣтъ елементи въ нашата община, материална и духовна, култура и специално въ езика. То изникна отъ редъ въпроси, които не можеха да не ни се наложатъ още въ началото на тая работа и рѣшението на които представи и до днесъ извѣстни мѫчинии. Единъ отъ тия въпроси бѣ и той: какво влияние е могло да упражни върху основната маса на нашето население онова племе, което първо ни даде политична организация, като само се различи, но ни наложи своето име, какво влияние въ тройно отношение: физиологично, етнографско-културно и езиково? Може ли въобще да се покажатъ несѫмѣнни слѣди отъ такова влияние, или спорадично изказвати твърдѣния за тѣхното съществуване съ плодъ на много или малко смѣли хипотези? Да поставимъ този въпросъ, значеще естествено да отворимъ цѣлна проблемъ за етногенията на прабългаритѣ, да прѣгледаме значителната му литература, а слѣдъ това, ако е възможно, сами да проворимъ нѣкои хипотези. Колкото тѣл труда и да бѣше тежътъ, ние бѣхме длъжни да го прѣдприемемъ, и, ако не се лъжемъ, той не е останалъ съвсѣмъ безполезенъ. За тая цѣль между друго ние направихме прѣзъ лѣтото на 1897. година и една по-длъжка екскурсия до областта на бившето волжско-камско царство, съ намѣрение, да изучимъ особено на самото място въпроса за прѣполовгаското сродство на прабългаритѣ съ сегашните чуващи, възь основа на тина и парѣчието на постѣднитѣ. Това пътешествие ни бѣ и инакъ полезно, защото ни даде възможностъ, да се запознаемъ по-облизу съ руската литература по въпроса и съ нѣкои отъ по-важните за настъ турско-татарски нарѣчия.

Чисто историчното изслѣдване убѣди и настъ, че само съ помощта на историчните свидѣтелства, не е възможно да се рѣши нѣкога удовлетворително трудниятъ въпросъ за произхода на прабългаритѣ, че тукъ се изискватъ усилията на нѣколко дисциплини, — една истини, която не тукъ се изказва за първи пъти, но която има още нужда отъ по-обѣтойно развитие. Още отъ времето на Енгела (1797.) историата търси подкрѣпа за своите хипотези въ историчната етнография и въ лингвистиката и колкото идемъ по-насамъ, толкова повече съюзници тя гледа да при-